

УДК 330

Філіпішина Лілія Михайлівна

доктор економічних наук, професор

кафедра економіки, обліку та підприємництва

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова

Filipishyna Liliya

Doctor of Economics, Professor

Department of Economics, Accounting and Entrepreneurship

Admiral Makarov National University of Shipbuilding

ORCID: 0000-0001-9552-1367

**ЗАЛУЧЕННЯ МІЖНАРОДНИХ ІНВЕСТИЦІЙ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ
ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УКРАЇНІ
ATTRACTING INTERNATIONAL INVESTMENTS AS A MEANS OF
DEVELOPMENT OF TERRITORIAL COMMUNITIES IN UKRAINE**

***Анотація.** Вступ. Розвиток територіальних громад в Україні є актуальним завданням сучасного соціально-економічного контексту, що вимагає комплексного підходу та ефективного управління. Ця стаття присвячена вивченню та аналізу механізмів залучення міжнародних інвестицій для забезпечення сталого розвитку та підвищення конкурентоспроможності місцевих громад. Дослідження спрямоване на ідентифікацію ключових інструментів та стратегій, які сприятимуть залученню іноземного капіталу та стимулюванню економічного зростання у регіонах України.*

Метою статті є дослідження механізмів та інструментів залучення міжнародних інвестицій у розвиток територіальних громад України з метою ідентифікації оптимальних стратегій, які сприятимуть сталому

економічному зростанню, покращенню інфраструктури та підвищенню якості життя місцевого населення. В рамках дослідження будуть проаналізовані механізми та інструменти залучення міжнародних інвестицій у розвиток територіальних громад, що є ключовими для повернення іноземних інвесторів.

Матеріали і методи. У дослідженні було використано загальнонаукові (узагальнення, порівняння, індукція і дедукція) та емпірико-теоретичні методи (аналіз, синтез). Використання системно-структурного аналізу дало можливість всебічно дослідити механізми залучення міжнародних інвестицій у розвиток територіальних громад в Україні.

Результати. Встановлено, що механізми залучення міжнародних інвестицій в розвиток територіальних громад України є ключовими для стимулювання економічного зростання та соціального піднесення. Аналіз показав, що ефективно використання інструментів державно-приватного партнерства та індустриальних парків сприяє створенню сприятливих умов для інвесторів, зниженню адміністративних бар'єрів та збільшенню обсягів міжнародних інвестицій. Дослідження підтвердило, що належна підготовка територіальних громад до співпраці з інвесторами є важливою передумовою для успішного залучення міжнародного капіталу та створення умов для сталого розвитку.

Перспективи. В результаті проведеного дослідження з'ясовано, що ефективно залучення міжнародних інвестицій є критично важливим для подальшого розвитку територіальних громад в Україні. Необхідно продовжити роботу з розробки та впровадження нових стратегій залучення інвестицій, підвищення інвестиційної привабливості територій, а також поглибленого аналізу впливу інвестицій на соціально-економічний розвиток регіонів.

Ключові слова: територіальні громади, міжнародні інвестиції, іноземні інвестиції, економічна безпека регіонів, ідентифікація загроз, фактори, що впливають на міжнародні інвестиції, залучення інвестицій, інтегральний ефект, децентралізація.

Summary. *Introduction.* The development of territorial communities in Ukraine is an urgent task of the modern socio-economic context, which requires a comprehensive approach and effective management. This article is devoted to the study and analysis of the mechanisms of attracting international investments to ensure sustainable development and increase the competitiveness of local communities. The study is aimed at identifying key tools and strategies that will contribute to attracting foreign capital and stimulating economic growth in the regions of Ukraine.

Purpose. The purpose of the paper is to study the mechanisms and tools for attracting international investment in the development of territorial communities of Ukraine with the aim of identifying optimal strategies that will contribute to sustainable economic growth, infrastructure improvement, and an increase in the quality of life of the local population. As part of the study, mechanisms and tools for attracting international investment in the development of territorial communities, which are key to attracting foreign investors, will be analyzed.

Materials and methods. The research used general scientific (generalization, comparison, induction and deduction) and empirical-theoretical methods (analysis, synthesis). The use of system-structural analysis made it possible to comprehensively investigate the mechanisms of attracting international investment in the development of territorial communities in Ukraine.

Results. It has been established that the mechanisms of attracting international investments in the development of territorial communities of Ukraine are key to

stimulating economic growth and social upliftment. The analysis showed that effective use of public-private partnership tools and industrial parks contributes to creating favorable conditions for investors, reducing administrative barriers and increasing the volume of international investments. The study confirmed that proper preparation of territorial communities for cooperation with investors is an important prerequisite for successfully attracting international capital and creating conditions for sustainable development.

Discussion. As a result of the research, it was found that the effective attraction of international investments is critically important for the further development of territorial communities in Ukraine. It is necessary to continue work on the development and implementation of new strategies for attracting investments, increasing the investment attractiveness of territories, as well as in-depth analysis of the impact of investments on the socio-economic development of regions.

Key words: *territorial communities, international investments, foreign investments, economic security of regions, identification of threats, factors affecting international investments, attraction of investments, integral effect, decentralization.*

Постановка проблеми. Розвиток територіальних громад в Україні набуває особливої актуальності в умовах глобалізації та децентралізації економіки. Залучення міжнародних інвестицій стає важливим механізмом стимулювання економічного зростання, створення нових робочих місць та покращення соціально-економічного стану місцевих громад. В умовах економічних викликів, що постають перед Україною, іноземні інвестиції можуть стати потужним рушієм регіонального розвитку, сприяючи підвищенню конкурентоспроможності та інноваційності економіки. У той же час, саме вони стають джерелом цифрової трансформації, яка пропонує безліч можливостей для підвищення ефективності та продуктивності економіки

територіальних громад. Більше того, інтеграція цифрових технологій є джерелом підвищення економічної безпеки через створення нових шляхів управління ризиками, підвищення прозорості та актуальності прийнятих рішень, що на сьогодні є критично важливим [1].

Ефективне залучення міжнародних інвестицій в територіальні громади потребує комплексного підходу, який включає розробку стратегічних документів, створення сприятливого інвестиційного середовища та використання різноманітних інструментів територіального маркетингу. Саме такі підходи дозволяють забезпечити стале економічне зростання та покращити якість життя населення.

Незважаючи на значний потенціал України щодо залучення іноземних інвестицій, існує ряд проблем, які перешкоджають ефективному використанню цього ресурсу для розвитку територіальних громад. Серед основних проблем можна виділити: недостатню прозорість та стабільність регуляторного середовища, брак сучасної інфраструктури, недостатній рівень підготовки кадрів, невідповідність інвестиційних пропозицій потребам інвесторів, відсутність ефективних механізмів державно-приватного партнерства, значні недоліки в адміністративно-територіальному устрої країни, тощо.

Дані проблеми вимагають системного підходу до їх вирішення, включаючи розробку та впровадження стратегічних програм розвитку територій, покращення інвестиційного клімату та підвищення рівня управління місцевими ресурсами, завершення реформи адміністративно територіального устрою, з урахуванням недоліків, які виникли з моменту її початку.

Успішне вирішення цих питань дозволить не лише залучити значні обсяги іноземних інвестицій, підвищити якість організації публічної влади, підвищити стабільність міжбюджетних відносин, але й забезпечити стале

економічне зростання та підвищити добробут та рівень задоволення інтересів населення [2].

Окрім того, через повномасштабне вторгнення Росії більшість житла та інфраструктури деяких міст, де велися активні бойові дії, неможливо відновити, тому доцільніше зруйнувати будівлі та інфраструктуру, створити нові плани міста, та відбудовувати їх з впровадженням нових технологій [3], а на це потрібні чималі кошти.

Отже, в контексті наведених вище проблем стає актуальним дослідження механізмів та інструментів залучення міжнародних інвестицій у розвиток територіальних громад України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні дослідження та публікації свідчать про значну увагу до впливу механізмів та інструментів залучення міжнародних інвестицій у розвиток територіальних громад України. На основі останніх досліджень та публікацій можна виокремити кілька ключових аспектів, що стосуються залучення міжнародних інвестицій у розвиток територіальних громад України. Корінець Р. [4] досліджує особливості підвищення інвестиційної активності громад, підкреслюючи важливість стимулювання інвестиційних процесів. Жук П. та Сірик З. [5] розглядають інвестиційний потенціал громад та питання управління ним. Марущак С. [6] зосереджується на механізмах залучення міжнародних інвестицій, вказуючи на необхідність ефективного використання державно-приватного партнерства та індустриальних парків.

Цімошинська О., Коваль М., Кришталь Г., Філіпішина Л., Арсаван А., Коваль В. підкреслюють необхідність розвитку транспортної інфраструктури в країні для активізації інвестиційної діяльності, як основи для стабілізації, відновлення та структурної перебудови економіки України [7], а саме інвестиції з-за кордону є найкращим джерелом для цього.

Додатково, офіційні джерела, такі як Національний банк України, Державна служба статистики України та Міністерство економіки України, надають статистичні дані та інформацію щодо впливу іноземних інвестицій на економіку країни.

Отже, сучасні дослідження підтверджують необхідність системного підходу до проблеми залучення міжнародних інвестицій у розвиток територіальних громад України, що передбачає комплексне використання інструментів управління та механізмів стимулювання інвестиційного потенціалу.

Постановка завдання. Метою даної роботи є дослідження механізмів та інструментів залучення міжнародних інвестицій у розвиток територіальних громад України. З метою досягнення цілі встановлено такі завдання:

- 1) в загальних рисах проаналізувати динаміку обсягів ПІІ в економіку України;
- 2) проаналізувати основні причини та визначити рекомендації для залучення іноземних інвестицій в територіальні громади України.

Під час проведення наукового дослідження було застосовано різноманітні методи, як загальнонаукові, так і спеціалізовані. Серед них використовувалися методи аналізу і синтезу, порівняння, узагальнення, системно-структурний та графічний аналіз, а також аналітичний метод.

Матеріали і методи. У дослідженні було використано загальнонаукові (узагальнення, порівняння, індукція і дедукція) та емпірико-теоретичні методи (аналіз, синтез). Використання системно-структурного аналізу дало можливість всебічно дослідити механізми залучення міжнародних інвестицій у розвиток територіальних громад в Україні.

Виклад основного матеріалу. У контексті розвитку територіальних громад України в умовах воєнного стану, збройної агресії та знищення

інфраструктури, питання залучення інвестицій набуває стратегічного значення, що обумовлено існуванням інвестиційного потенціалу громад, який представляє собою сукупність ресурсів та можливостей, доступних для органів влади територіальних громад. Ефективне управління цими ресурсами направлене на досягнення цілей залучення інвестицій і забезпечує реалізацію потенціалу інвестиційної спроможності.

Інвестиційна спроможність територіальних громад визначається їх здатністю залучати та ефективно використовувати як внутрішні, так і зовнішні інвестиційні ресурси для забезпечення збалансованого розвитку на короткострокових і довгострокових періодах, де дана спроможність базується на створенні інвестиційної привабливості, яка є складною якісною і кількісною характеристикою.

Інвестиційна привабливість територіальних громад визначається сукупністю факторів, включаючи як зовнішні, так і внутрішні умови функціонування об'єкта інвестування. Ці фактори враховують можливості об'єкта досягнення цілей інвестора та реципієнта, а також потенційні перешкоди, ризики та небезпеки, які можуть виникнути в процесі реалізації інвестиційних проєктів. У зазначеному контексті інвестиційна привабливість територіальних громад України визначається їх здатністю залучати інвестиції, включаючи іноземні капітали, і забезпечувати умови для сталого економічного розвитку та покращення життєвого стандарту громадян. Отже, розуміння і ефективне управління інвестиційним потенціалом та інвестиційною спроможністю територіальних громад є необхідними умовами для залучення міжнародних інвестицій [4-6].

За даними Державної служби статистики України, протягом 2018-2023 рр. обсяги іноземних інвестицій в економіку України демонстрували значну нерівномірність (див. рис. 1). Динаміка показників прямих іноземних

інвестицій (далі – ПІІ) значною мірою обумовлена макроекономічними, політичними та іншими зовнішніми і внутрішніми факторами. Як видно з рис. 1. протягом 2018-2019 рр. та 2021 р. світова економіка демонструвала відносну стабільність, що сприяло активізації міжнародної інвестиційної діяльності. Відсутність значних макроекономічних та політичних потрясінь у цей період сприяла позитивним тенденціям у притоку іноземних інвестицій до України. У 2020 р. спостерігався значний спад обсягів ПІІ, що був безпосередньо пов'язаний з глобальними карантинними заходами через пандемію COVID-19. Зменшення інвестиційної активності стало наслідком зростання невизначеності та економічної нестабільності, викликані пандемією.

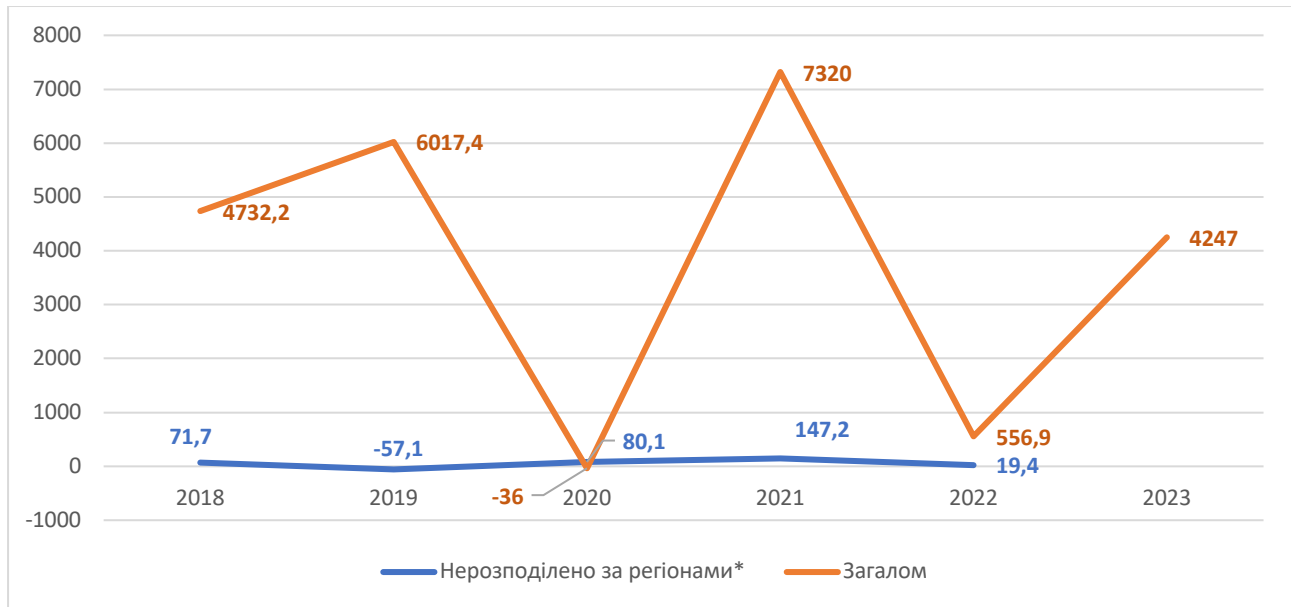

Рис. 1. Динаміка обсягів ПІІ в економіку України 2018-2023 рр., млн дол. США

Джерело: сформовано автором на основі [8]

У 2022 р. ситуація з притоком іноземних інвестицій значно погіршилася у зв'язку з війною в Україні, у зв'язку з чим, військовий ризик призвів до різкого зниження привабливості України для іноземних інвесторів, що негативно вплинуло на обсяги інвестиційних надходжень у порівнянні з 2021 р. Не зважаючи на триваючу війну, у 2023 р. спостерігається підвищення

інтересу іноземних інвесторів до України, переважно з боку західних країн. Основну частину іноземних інвестицій у цей період становлять реінвестовані доходи іноземних компаній, що свідчить про зростання довіри до економічних перспектив країни [9].

Як видно з рис. 2. позитивну динаміку щодо залучення прямих іноземних інвестицій спостерігають у таких регіонах України:

1. Вінницька область демонструє значний ріст обсягів ПІІ, особливо у 2022 році, де показник склав 253,5 млн доларів США, що в 4 рази більше порівняно з 2018 роком (64,4 млн доларів США) та в 2 рази більше порівняно з 2021 роком (121,3 млн доларів США). Такий значний ріст пояснюється зростанням інвестицій в аграрний сектор економіки.

2. Львівська область також показує суттєвий ріст ПІІ. У 2022 році обсяг інвестицій склав 366,4 млн доларів США, що у 3,6 рази більше порівняно з 2018 роком (97,7 млн доларів США) та у 3 рази більше порівняно з 2021 роком (121,6 млн доларів США). Основним фактором росту є транскордонна співпраця з країнами Європейського Союзу та іноземній підтримці підприємств, розташованих у цьому регіоні України.

Слід зазначити, що ці регіони, навіть у період воєнного стану, збільшили обсяги прямих іноземних інвестицій. Інші регіони України, такі як Волинська, Полтавська, Хмельницька та Чернівецька області, демонструють стабільну, хоч і незначну динаміку прямих іноземних інвестицій, які у своєю чергою виявляють стійкість до коливань економічної ситуації. Полтавська область демонструє стабільний ріст ПІІ з 238,2 млн доларів США у 2018 році до 480,9 млн доларів США у 2022 році, однак пік інвестицій був у 2021 році, коли обсяг інвестицій склав 720 млн доларів США. м. Київ залишається найбільшим одержувачем ПІІ в Україні, хоча обсяги інвестицій коливалися, 2022 рік

показав значний обсяг в 1254,5 млн доларів США, що є значним внеском у загальну економіку країни.

Однак варто відзначити, що відбувся спад ПІІ у деяких областях країни Дніпропетровська, Запорізька, Івано-Франківська, Харківська та Черкаська області показали значне зменшення обсягів ПІІ у 2022 році, де причини цього можуть включати значне збільшення обсягів реінвестування доходів та боргових інструментів, а також політичну нестабільність, воєнні дії та економічну невизначеність [10-12].

Аналіз даних свідчить про те, що, незважаючи на воєнний стан та економічні труднощі, окремі регіони України, такі як Вінницька та Львівська області, продовжують залучати значні обсяги ПІІ, що сприяє їх економічному розвитку, інші регіони демонструють більш різноманітну динаміку, зокрема стабільність або зниження інвестицій, що потребує подальшої розробки заходів для покращення їхнього інвестиційного клімату [13].

У 2022 році найбільші обсяги прямих інвестицій (залишки) спрямовувалися у промислові підприємства (41,9 %) та установи і організації, які здійснюють оптову та роздрібну торгівлю, ремонт автомобілів і мотоциклів (16,3 %). До 26 основних країн-інвесторів у 2022 році входять Кіпр (33,1 %), Нідерланди (19,5 %), Швейцарія (5,1 %), Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії (4,8 %), Німеччина (4,97 %), Австрія (3,2 %), Люксембург (2,5 %) та Франція (2,2 %) [12].

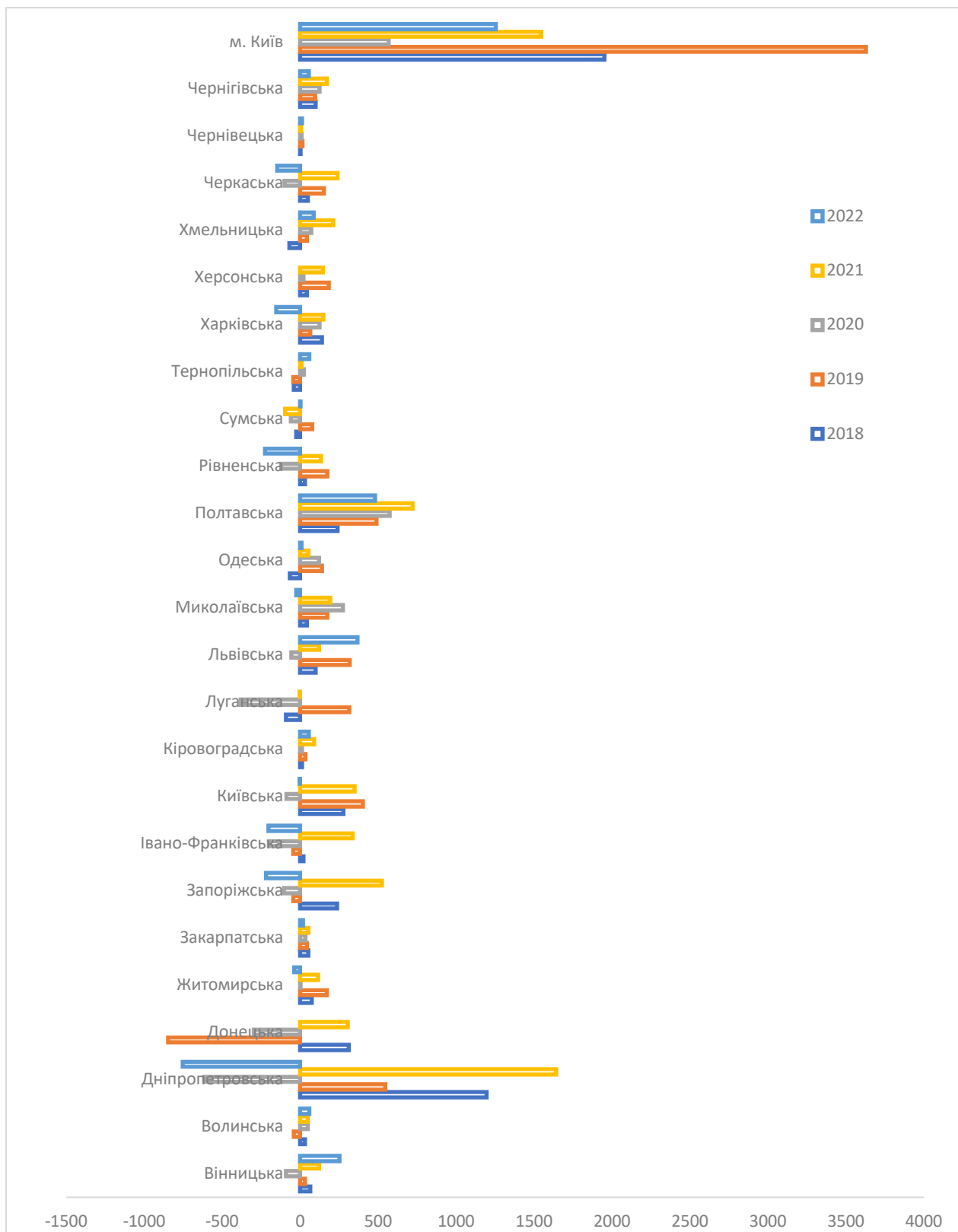

Рис. 2. Прямі іноземні інвестиції за регіонами України, млн дол США

Джерело: сформовано автором на основі [8; 10-12]

З метою стимулювання залучення стратегічних інвесторів в економіку України, підвищення інвестиційної привабливості країни, створення нових високооплачуваних робочих місць, а також підвищення конкурентоспроможності економіки шляхом запровадження державної підтримки великих інвестиційних проєктів було прийнято Закон України «Про державну підтримку інвестиційних проєктів із значними інвестиціями в Україні» [14]. 9 серпня 2023 року Верховна Рада України ухвалила Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реалізації інвестиційних проєктів зі значними інвестиціями» [15], який набрав чинності. Основною метою цього Закону є стимулювання залучення іноземних та вітчизняних інвестицій шляхом спрощення вимог до інвестиційних проєктів із значними інвестиціями, удосконалення форм державної підтримки реалізації таких проєктів, що створює сприятливі умови для залучення ширшого кола інвесторів та збільшення кількості інвестиційних проєктів із значними інвестиціями, а також сприяє розвитку регіонів, де вони будуть реалізовані.

Варто відзначити, що територіальна громада, неспроможна конкурувати за залучення та ефективне використання іноземних інвестицій, а також не здатна забезпечити свій розвиток, особливо в умовах обмеженості власних фінансових ресурсів. Внаслідок міжнародної міграції капіталу виникають диспропорції в розміщенні продуктивних сил на територіях. Причиною цього є різна інвестиційна привабливість територій і, як наслідок, різний приплив іноземного капіталу в різні частини однієї країни [13].

Залучення інвестицій до територіальних громад є стратегічно важливим завданням для їхнього сталого розвитку та економічного зростання. Ефективне використання потенціалу громад вимагає аналізу ключових факторів, що впливають на вибір інвесторів, а також розроблення рекомендацій для створення сприятливого інвестиційного клімату. На основі зібраної інформації

проаналізовано причини та запропоновано рекомендації, які сприятимуть залученню інвестицій в територіальні громади (див. табл. 1).

Таблиця 1

Причини та рекомендації для залучення іноземних інвестицій в територіальні громади

Пункт	Причини залучення інвестицій в територіальні громади	Рекомендації для залучення ІІІ
Прозорість та стабільність регуляторного середовища	Громади, де інвестори мають чітке розуміння податкових та регуляторних умов, сприяють привабливості більше інвестицій.	Забезпечити стабільність та прозорість регуляторного середовища. Громади повинні забезпечити стабільність умов для бізнесу, щоб інвестори не зазнали несподіваних фінансових чи організаційних викликів під час реалізації проєктів.
Надання підтримки та сприяння бізнесу	Інвестори цінують, коли громада допомагає їм інтегруватися та створює сприятливі умови для ведення бізнесу.	Запровадити спрощені процедури через «одне вікно»; знизити початкові витрати та орендну плату; надання підтримки інвесторам у процесі збору необхідної документації та виконання адміністративних формальностей.
Інфраструктурні переваги	Близькість до обласних центрів, транспортних вузлів, наявність підведених комунікацій та якісних доріг є значними перевагами для залучення інвесторів.	Необхідно розвивати та покращувати поточну інфраструктуру, створювати індустріальні парки поблизу великих міст або транспортних вузлів.
Соціальна відповідальність та залученість до громади	Інвестори частіше долучаються до громад, де вони можуть бути впевненими у стабільності та бачити реальні результати своєї діяльності.	Підтримувати інвесторів через організацію спільних заходів та проєктів, спрямованих на розвиток територіальної громади.
Активна комунікація та популяризація	Активна комунікація та популяризація допомагають привернути увагу інвесторів до можливостей, які пропонує громада, та створюють позитивний імідж серед бізнес-спільноти.	Активно популяризувати та розповсюджувати інформацію про територіальну громаду, брати участь у міжнародних проєктах та форумах.

Наявність спеціалізованих відділів	Наявність спеціалізованих відділів, які займаються залученням та супроводом інвесторів, є ключовим фактором успіху.	Запровадити спеціалізовані відділи чи призначення відповідальних осіб для пошуку та супроводу інвесторів, пропонування інвестиційних проєктів тощо.
---	---	---

Джерело: власна розробка автора

Залучення інвестицій до територіальних громад є складним та багатоаспектним процесом, що потребує комплексного підходу. Прозорість та стабільність регуляторного середовища, надання підтримки бізнесу, розвиток інфраструктури, соціальна відповідальність, активна комунікація та наявність спеціалізованих відділів є ключовими чинниками, які визначають успіх у привабленні інвестицій. Реалізація рекомендацій дозволить громадам максимально використовувати свій потенціал та забезпечити стале економічне зростання та покращення якості життя мешканців [16].

Механізм розвитку територіальних громад в Україні через ефективне залучення міжнародних інвестицій є складним багатограним процесом, що вимагає формування та ефективного використання наявних ресурсів та інструментів територіального маркетингу. Відповідний механізм включає кілька ключових етапів, кожен з яких сприяє забезпеченню конкурентних переваг та сталого економічного зростання громад (див. рис. 3).

Забезпечення сталого економічного зростання територіальних громад можливе за умови ефективного освоєння іноземних інвестицій, задоволення потреб мешканців та інших зацікавлених сторін, створення сприятливого інвестиційного середовища та розробки відповідних стратегій та інструментів. Комплексний підхід до діагностики ресурсного потенціалу, формування сприятливого середовища та активного залучення інвесторів є ключовим фактором успішного розвитку територіальних громад [13; 17].

Механізм розвитку територіальних громад в Україні через ефективне залучення міжнародних інвестицій

1. Формування ресурсного потенціалу. Основою запропонованого механізму є власний внутрішній ресурсний потенціал територіальних громад, що включає:

- Формування факторів забезпечення конкурентних переваг: створення умов, що сприяють залученню міжнародних інвестицій.
- Використання інструментів територіального маркетингу: розробка стратегій для просування території як привабливого місця для інвесторів.
- Задоволення потреб суб'єктів території: орієнтація на потреби місцевих мешканців та бізнесу для забезпечення стійкого розвитку.

2. Діагностика ресурсно-інвестиційного потенціалу. Для ефективного залучення інвестицій необхідна комплексна оцінка наявних ресурсів територіальної громади, що включає:

- Вивчення стану наявних ресурсів: природні, виробничі, трудові, фінансові ресурси, де особлива увага приділяється фінансовій децентралізації та спроможності генерувати власні фінансові ресурси.
- Аналіз методів стимулювання інвестиційної діяльності: оцінка поточних стимулів та розробка нових механізмів для залучення інвестицій.
- Оцінка ефективності залучення фінансових ресурсів: визначення можливостей залучення ресурсів від суб'єктів господарювання та інших джерел, включаючи бюджетні кошти.
- Оцінка наявності кваліфікованого персоналу: аналіз наявних кадрів та потреб у кваліфікованих спеціалістах.

3. Формування сприятливого інвестиційного середовища. Сприятливе інвестиційне середовище є ключовим фактором для залучення міжнародних інвестицій, що передбачає:

- Утримання існуючих іноземних підприємств: підтримка та сприяння їх розширенню та модернізації.
- Підготовка земельних ділянок: забезпечення готовності територій для нових інвестиційних проєктів.
- Створення індустріальних парків: розвиток спеціалізованих зон для розміщення інвестиційних об'єктів.
- Залучення нових іноземних інвестицій: активний пошук та залучення нових інвесторів.
- Система місцевих стимулів та підтримки: розробка і впровадження програм, що стимулюють інвестиційну активність.

4. Розробка стратегій та інструментів для залучення інвестицій включає:

- Обґрунтування та розробка маркетингової стратегії: визначення цільових програм та об'єктів інвестування.
- Розробка або вдосконалення інвестиційного паспорта території: документування інвестиційних можливостей та умов.
- Ідентифікація Greenfield і Brownfield інвестицій: визначення нових та існуючих об'єктів для інвестування.
- Розробка дорожньої карти залучення та підтримки інвесторів: план дій для залучення та підтримки інвестиційних проєктів.

Рис. 3. Механізм розвитку територіальних громад в Україні через ефективне залучення міжнародних інвестицій

Джерело: власна розробка автора

Варто відзначити, що основними мультиплікаторами економічного розвитку територіальних громад стануть стратегічні інвестиції від великих міжнародних компаній, які принесуть не лише капітал, а й створять нові робочі місця та підвищать податкові надходження. Однак успішне залучення інвесторів вимагає попередньої підготовки громад до співпраці, де для цього необхідно:

1. Розробити стратегічні документи, тобто територіальні громади мають розробити і ухвалити обласні та місцеві програми відновлення, які визначатимуть пріоритети та заходи ефективного відновлення територій, де дані документи стануть основою для реалізації інвестиційних проєктів і забезпечать прозорість та передбачуваність умов для інвесторів [18]. Ключовим інструментом маркетингу територій є наявність інвестиційного продукту та відповідних інформаційних матеріалів, що є необхідними для прийняття рішень потенційними інвесторами. Практичний досвід свідчить, що найефективнішим інструментом є добре розроблений інвестиційний паспорт території, який виступає основним маркетинговим засобом для залучення іноземних інвестицій. Важливою частиною інвестиційного паспорта є пакет пропозицій для інвестицій Greenfield та Brownfield, що включає земельні ділянки, майнові комплекси та виробничі потужності. Ці пропозиції забезпечують потенційним інвесторам необхідну інформацію для ефективного освоєння територій [13].

2. Створити «режим найбільшого сприяння» для інвесторів. Територіальні громади повинні створити сприятливе інвестиційне середовище шляхом впорядкування землекористування, спрощення дозвільних процедур та забезпечення доступу до комунікацій, що у свою чергу дозволить мінімізувати ризики для інвесторів та збільшити їх інтерес до співпраці.

3. Застосовувати інструменти державно-приватного партнерства. Механізми, такі як енергосервіс та індустріальні парки, створюють можливості для залучення приватного капіталу у відновлення і розвиток інфраструктури, однак їх впровадження вимагає попередньої підготовки і адаптації місцевих умов до потреб інвесторів [18].

Індустріальні парки є одним важливим інструментом територіального маркетингу, спрямованим на розвиток територіальних громад через залучення інвестицій. Вони виступають потенційними індустріальними майданчиками для переміщення компаній з інших країн з метою диверсифікації ланцюгів поставок, вирішуючи питання скорочення часу до початку роботи компаній (Time-to-Market). Це враховує час, необхідний для пошуку оптимального місця розташування, початку будівництва та введення об'єктів в експлуатацію. Закон України "Про індустріальні парки" надає спрощений порядок передачі земельних ділянок в оренду або власність в межах індустріальних парків, а також забезпечує довгостроковість і стабільність економічних відносин у межах парку та надає державні стимули для розвитку зареєстрованих індустріальних парків [19].

Варто відзначити, що державно-приватне партнерство є ефективним інструментом для залучення додаткових іноземних інвестицій в регіони України, сприяючи розвитку територіальних громад, що також є дієвим механізмом розвитку відносин між державною владою та бізнесом. Держава гарантує дотримання встановлених законодавством України умов провадження діяльності приватних партнерів, що включає дотримання прав і законних інтересів цих партнерів.

Таким чином, успішне залучення іноземних інвестицій вимагає створення сприятливого інвестиційного середовища через ефективне використання інструментів територіального маркетингу, таких як інвестиційні

паспорти, індустріальні парки та державно-приватне партнерство. Це дозволить не лише залучити капітал, але й створити нові робочі місця та підвищити податкові надходження, сприяючи сталому економічному зростанню та покращенню якості життя громадян [13].

Отже, можемо відзначити, що успішне залучення інвестицій вимагатиме активної участі громад у плануванні, підготовці та реалізації проєктів відновлення, де даний підхід дозволить Україні максимально використовувати потенціал міжнародних інвестицій для сталого економічного зростання та покращення якості життя громадян.

Висновки з проведеного дослідження. На основі проведеного дослідження можна дійти висновку, що Україна має значний потенціал для залучення міжнародних інвестицій у розвиток територіальних громад. Варто відзначити, що зміна обсягів іноземних інвестицій в Україні протягом 2018-2023 рр. демонструє високу чутливість до макроекономічних, політичних та глобальних подій. Періоди стабільності та економічного зростання сприяють збільшенню притоку ПІІ, тоді як глобальні кризи та внутрішні конфлікти призводять до значного зменшення інвестиційної активності. Важливо зазначити, що через війну, інтерес іноземних інвесторів до України в 2023 р. почав відновлюватися, що свідчить про потенціал економічного відродження та можливості для подальшого розвитку інвестиційного клімату. Варто відзначити, що основними факторами, що сприяють привабливості інвестиційного клімату, є наявність інвестиційних продуктів, розроблених інвестиційних паспортів територій, а також механізмів державно-приватного партнерства, які гарантують стабільність та прозорість умов для інвесторів.

Для успішного залучення міжнародних інвестицій важливо систематично вдосконалювати регуляторне середовище, розвивати інфраструктуру та підвищувати кваліфікацію робочої сили. Інвестиційні

проекти, що передбачають Greenfield та Brownfield ініціативи, мають значний потенціал для залучення іноземних інвесторів, сприяючи економічному зростанню та підвищенню соціально-економічного розвитку місцевих громад. Зазначені стратегічні напрямки розвитку, включаючи покращення інвестиційного клімату та сприяння сталому економічному зростанню, є ключовими для досягнення відмінних результатів у розвитку територіальних громад України.

Практичне значення даного дослідження полягає в тому, що результати можуть бути застосовані для розвитку територіальних громад в Україні через ефективне залучення міжнародних інвестицій, а також для досягнення сталого економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності територіальних громад України у міжнародному контексті. Подальші дослідження можуть бути скеровані на поглиблене вивчення процесів створення інвестиційних паспортів, аналіз впливу індустріальних парків, створення моделей державно-приватного партнерства, оцінку соціально-економічних наслідків іноземних інвестицій тощо, де дані напрямки дозволять поглибити розуміння механізмів ефективного залучення іноземних інвестицій для сталого розвитку територіальних громад України.

Література

1. Kalinin O., Gonchar V., Abliazova N. Filipishyna L. Onofriichuk O., Maltsev M. Enhancing Economic Security through Digital Transformation in Investment Processes: Theoretical Perspectives and Methodological Approaches Integrating Environmental Sustainability. *Natural and Engineering Sciences*. 2024. No. 1. P. 26-45. doi: 10.28978/nesciences.1469858.

2. Filipishyna L.M., Lomakina O.A. The reform of the administrative and territorial structure of Ukraine: results and challenges. Monograph. Humanization

Concept of Public Administration: Theoretical and Methodological Fundamentals. Publishing House "Baltija Publishing" (Riga, Latvia). 2022. P. 213-242. doi: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-202-9-10>.

3. Mikhno I., Filipishyna L. Tkach O. Digitalization of the economy and environmental friendliness in an experimental settlement in the adaptation of Ukrainian cities. *VI International Scientific Conference ISTSML 2022*. Грузія, Batumi Navigation Teaching University Publications. BNTU, 2022. С. 69-73. URL: https://bntu.edu.ge/files/BADRI%20GECHBAIA/Proccedings_A5_ISTSML_2022.pdf (дата звернення: 30.06.2024).

4. Корінець Р. Підвищення рівня інвестиційної активності територіальних громад. *Інвестиційна активність громад*. 2023. URL: <http://surl.li/ubsqx> (дата звернення: 30.06.2024).

5. Жук П.В., Сірик З.О. Інвестиційний потенціал територіальних громад: суть поняття та питання управління. *Регіональна економіка*. 2017. № 2. С. 16-22.

6. Марущак С. М. Механізми залучення міжнародних інвестицій у розвиток територіальних громад. *Журнал «Наукові інновації та передові технології»*. 2024. № 6(34). С. 888-902. doi: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-6\(34\)-888-902](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-6(34)-888-902).

7. Tsimoshynska O., Koval M., Kryshtal H., Filipishyna L., Arsawan W.E., Koval V. Investing in road construction infrastructure projects under public-private partnership in the form of concession. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*. 2021. No. (2). С. 184–192. URL: http://www.nvngu.in.ua/jdownloads/pdf/2021/2/02_2021_Tsimoshynska.pdf (дата звернення: 30.06.2024).

8. Статистика зовнішнього сектору України. *Національний банк України: вебсайт*. 2024. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external> (дата звернення: 30.06.2024).

9. Вінокуров Я. Війна – не перешкода. Інвестиції в Україну зростають, але для відновлення замало. Що треба зробити владі? *Економічна правда*. 2024. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2024/04/25/712862/> (дата звернення: 30.06.2024).

10. Прямі закордонні інвестиції. *Національний банк України: вебсайт* 2022. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external>(дата звернення: 30.06.2024).

11. Інвестиційна діяльність в Україні. *Міністерство економіки України: вебсайт*. 2022. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk&id=8d61973a-5cac-4a90-b34e0a9b774c3607&title=InvestmentActivityInUkraine-2022-> (дата звернення: 30.06.2024).

12. *Державна служба статистики України: вебсайт*. URL: <https://ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 30.06.2024).

13. Adaptation mechanisms of socio-economic systems to global changes and challenges: resource-efficient technologies, environmental protection, security, sustainable development. Scientific monograph. Plovdiv: HSSE Publishing Complex, 2024. 319 p.

14. Про державну підтримку інвестиційних проєктів із значними інвестиціями в Україні: Закон України від 17.12.2020 р. № 1116-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1116-20> (дата звернення: 30.06.2024).

15. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реалізації інвестиційних проєктів із значними інвестиціями: Закон України від

09.08.2023 № 3311-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3311-20> (дата звернення: 30.06.2024).

16. Іноземні інвестиції: як їх залучити до об'єднаних територіальних громад? *Українське радіо*. 2019. URL: <http://www.nrcu.gov.ua/news.html?newsID=92125> (дата звернення: 30.06.2024).

17. Бичков С. В., Сорока В. А. Інституціональне забезпечення фінансування розвитку територіальних громад в умовах кризи. *Economic Synergy*. 2024. (1). С. 136–153. doi: <https://doi.org/10.53920/ES-2024-1-10>.

18. Як громадам стати привабливими для інвестицій. *Економічна правда*. 2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/08/22/690658/> (дата звернення: 30.06.2024).

19. Про індустріальні парки: Закон України від 24.11.2015 № 818-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/5018-17> (дата звернення: 30.06.2024).

References

1. Kalinin, O., Gonchar, V., Abliazova, N. Filipishyna, L. Onofriichuk, O. & Maltsev, M. (2024). Enhancing Economic Security through Digital Transformation in Investment Processes: Theoretical Perspectives and Methodological Approaches Integrating Environmental Sustainability. *Natural and Engineering Sciences*, No. 1, pp. 26-45. doi: 10.28978/nesciences.1469858.

2. Filipishyna, L.M., & Lomakina, O.A. (2022). The reform of the administrative and territorial structure of Ukraine: results and challenges. Monograph. Humanization Concept of Public Administration: Theoretical and Methodological Fundamentals / Publishing House "Baltija Publishing" (Riga, Latvia), pp. 213-242. doi: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-202-9-10>.

3. Mikhno, I., Filipishyna, L., & Tkach, O. (2022). Digitalization of the economy and environmental friendliness in an experimental settlement in the

adaptation of Ukrainian cities. *VI International Scientific Conference ISTSML Batumi Navigation Teaching University Publications*. URL: https://bntu.edu.ge/files/BADRI%20GECHBAIA/Proccedings_A5_ISTSML_2022.pdf.

4. Korynets, R. (2023). Pidvyshchennia rivnia investytsiinoi aktyvnosti terytorialnykh hromad [Increasing the level of investment activity of territorial communities]. *Investment activity of communities*. URL: <http://surl.li/ubsqx> [in Ukrainian].

5. Zhuk, P.V., & Sirik, Z.O. (2017). Investytsiinyi potentsial terytorialnykh hromad: sutponiattiata pytannia upravlinnia [Investment potential of territorial communities: the essence of the conceptual issues of management]. *Regional economy*, No. 2, pp. 16-22 [in Ukrainian].

6. Marushchak, S. M. (2024). Mekhanizmy zaluchennia mizhnarodnykh investytsii u rozvytok terytorialnykh hromad [Mechanisms of attraction of international investments in the development of territorial communities]. *Magazine "Scientific Innovations and Advanced Technologies"*, No. 6(34), pp. 888-902. doi: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-6\(34\)-888-902](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-6(34)-888-902) [in Ukrainian].

7. Tsimoshynska, O., Koval, M., Kryshchal, H., Filipishyna, L., Arsawan, W.E., & Koval, V. (2021). Investing in road construction infrastructure projects under public-private partnership in the form of concession. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*, No. (2), pp. 184-192. URL: http://www.nvngu.in.ua/jdownloads/pdf/2021/2/02_2021_Tsimoshynska.pdf.

8. National Bank of Ukraine: official website. (2024). Statistics of the external sector of Ukraine. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external> [in Ukrainian].

9. Vinokurov, Ya. (2024). Viina – nepereshkoda. Investytsii v Ukrainu zrostaiut, ale dlia vidnovlennia zamalo. Shcho treba zrobyty vladi? [War is not an

obstacle. Investments in Ukraine are growing, but not enough for recovery. What should the authorities do?]. *Economic truth*. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2024/04/25/712862/> [in Ukrainian].

10. National Bank of Ukraine: official website. (2022). Foreign direct investment. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external> [in Ukrainian].

11. Ministry of Economy of Ukraine: official website. (2022). Investment activity in Ukraine. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk&id=8d61973a-5cac-4a90-b34e0a9b774c3607&title=InvestmentActivityInUkraine-2022-> [in Ukrainian].

12. *State Statistics Service of Ukraine: official website*. (2024). URL: <https://ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].

13. Adaptation mechanisms of socio-economic systems to global changes and challenges: resource-efficient technologies, environmental protection, security, sustainable development. (2024). Scientific monograph. Plovdiv: HSSE Publishing Complex. 319 p.

14. On state support of investment projects with significant investments in Ukraine: Law of Ukraine. (2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1116-20> [in Ukrainian].

15. On amendment to some legislative acts of Ukraine regarding the implementation of investment projects with significant investments: Law of Ukraine. (2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3311-20> [in Ukrainian].

16. Ukrainian Radio. (2019). Inozemni investytsii: yak yik hzaluchyty do obiednanykh terytorialnykh hromad? [Foreign investments: how to attract the united territorial communities?]. URL: <http://www.nrcu.gov.ua/news.html?newsID=92125> [in Ukrainian].

17. Bychkov, S. V., Soroka, V. A. (2024). Instytutsionalne zabezpechennia finansuvannia rozvytku terytorialnykh hromad v umovakh kryzy [Institutional

support for financing the development of territorial communities in crisis conditions].
Economic Synergy, vol. 1, pp. 136-153. doi: <https://doi.org/10.53920/ES-2024-1-10>
[in Ukrainian].

18. Economic truth. (2022). Yak hromadam staty pryvablyvymy dlia investytsii [How communities can become attractive for investment]. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/08/22/690658/> [in Ukrainian].

19. On industrial parks: Law of Ukraine. (2015). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/5018-17> [in Ukrainian].